

Handreiking gegevensdeling bij adresonderzoek

Inleiding

Een kloppende Basisregistratie Personen (BRP) is onmisbaar. Of het nu gaat om een paspoortaanvraag of het uitkeren van een toeslag: we moeten weten wie waar woont. Als er twijfel is over een adres, starten we een onderzoek. Maar bij zo'n onderzoek loop je al snel tegen vragen aan over privacy. Wat mag je wel en niet vragen aan collega's van andere afdelingen of andere instanties? En wat mag je hen vertellen?

Binnengemeentelijke gegevensuitwisseling

Verschillende wetten, zoals de Participatiewet, Wmo 2015, Jeugdwet, Wet BRP en de Wet gemeentelijke schuldhulpverlening, bevatten eigen regels voor het verwerken van gegevens. Deze wetten richten zich vooral op hun eigen uitvoering. Ze bieden echter geen specifieke 'gebruiksaanwijzing' voor het uitwisselen van gegevens tussen deze wetten onderling, tenzij er een duidelijke wettelijke plicht is (zoals bijv de terugmeldplicht in de Wet BRP).

Hoewel de gemeente één rechtspersoon is, betekent dit niet dat alle binnengemeentelijke data vrij toegankelijk zijn. Het ontbreken van een algemene grondslag voor structurele gegevensuitwisseling tussen wetten (zoals de Participatiewet en de Wet BRP) vormt een uitdaging voor de integrale handhaving. Uitwisseling moet daarom altijd incidenteel plaatsvinden, gebaseerd op de noodzaak in een specifiek dossier.

In de praktijk onderscheiden we twee stromen binnen de gegevensuitwisseling:

1. Actieve signalering

Een collega van een andere afdeling (bijv. Wmo of Belastingen) deelt feiten of omstandigheden die zij tijdens hun taakuitoefening hebben geconstateerd.

Er moet een scherp onderscheid worden gemaakt tussen taakgebonden gegevens (zoals medische dossiers bij de Wmo) en feitelijke waarnemingen over de bewoning (bijv. tijdens een huisbezoek). De verstrekker beperkt zich tot het afgeven van een signaal. Dit signaal is voor Burgerzaken vaak de aanleiding om een officieel adresonderzoek te starten en de adresaantekening 'in onderzoek' te plaatsen.

Veel gemeenten hebben hiervoor een binnengemeentelijk terugmeldingsformulier ontwikkeld die voor andere teams eenvoudig in te vullen zijn.

2. Gegevensverstrekking op verzoek

Wanneer u als Toezichthouder BRP besluit dat voor een zorgvuldige besluitvorming (bijv. een ambtshalve briefadres of uitschrijving VOW) extra gegevens nodig zijn, kunt u een verzoek richten tot een andere afdeling. U draagt de zorg voor een gemotiveerd verzoek. Geef duidelijk aan:

- Uw rol als toezichthouder BRP en de wettelijke taak (bijv. art. 2.22 Wet BRP).
- Welke specifieke gegevens noodzakelijk zijn (proportionaliteit).
- Waarom deze gegevens essentieel zijn voor de bewijsvoering in het dossier.
- De verstrekker (collega-afdeling): De collega toetst uw verzoek terughoudend op noodzaak en controleert op specifieke geheimhoudingsplichten.
- Het risico van een onterechte verstrekking ligt bij de verstrekker; een goede motivatie vanuit Burgerzaken is daarom onmisbaar voor een soepele samenwerking.

De gouden regel bij binnengemeentelijke deling is dat dossiers nooit integraal worden overgedragen. We verstrekken en ontvangen uitsluitend de gegevens die strikt noodzakelijk zijn voor het vaststellen van de verblijfplaats. Bij complexe afwegingen of schrijnende situaties prevaleert een zorgvuldige belangenafweging en het gezamenlijke organisatiebelang: een betrouwbare registratie als basis voor alle gemeentelijke dienstverlening.

Voor een toezichthouder BRP is het essentieel om te begrijpen waar de "harde grenzen" van de collega-afdelingen liggen. Hoewel een signaal over bewoning welkom is, zijn bepaalde gegevenssets wettelijk afgeschermd.

Hieronder staat een overzicht van gegevens die sociale zaken of de Wmo niet mogen verstrekken aan Burgerzaken, inclusief de juridische motivatie.

1. Medische en psychische gegevens (Wmo & sociale zaken)

Diagnoses, beperkingen, behandelplannen, rapportages van keuringsartsen of psychologische tests (bijv. in het kader van een arbeidsvermogensonderzoek) mogen niet gedeeld worden door de Wmo of sociale zaken. Dit zijn bijzondere persoonsgegevens onder de AVG. De verwerking hiervan is verboden, tenzij er een specifieke wettelijke uitzondering is. De Wet BRP biedt géén grondslag voor Burgerzaken om medische info te ontvangen. Het doel van Burgerzaken (adresbepaling) rechtvaardigt nooit inbreuk op het medisch geheim.

2. Inkomens- en vermogensdetails (sociale zaken)

De exacte hoogte van een uitkering, specificaties van schulden, bankafschriften of een overzicht van vermogen (zoals de waarde van een auto of spaargeld) mogen niet gedeeld worden met de toezichthouder BRP. Dit valt namelijk onder de fiscale geheimhoudingsplicht en de specifieke privacyregels van de Participatiewet. Voor het

vaststellen van een woonadres is het niet relevant of iemand € 100 of € 1.000 op zijn bankrekening heeft. Burgerzaken heeft alleen de feitelijke status van de bewoning nodig, niet de financiële draagkracht.

3. Inhoudelijke verslagen van hulpverlening (Wmo)

Wat: Integrale verslagen van gesprekken waarin persoonlijke gezinsproblematiek, relatieproblemen of opvoedingsvragen worden besproken.

Waarom niet: Dit schendt het principe van doelbinding. Deze informatie is verstrekt in een vertrouwensrelatie met als doel ondersteuning te krijgen. Het doorspelen van deze gevoelige context naar Burgerzaken voor een adresonderzoek (een potentieel belastend besluit) is disproportioneel.

4. Gegevens over derden (WMO & Sociale Zaken)

Gegevens over familieleden, mantelzorgers of huisgenoten die zelf niet het onderwerp zijn van het adresonderzoek, zoals hun burgerservicenummers of eigen hulpvraag mogen niet worden gedeeld door de WMO of Sociale zaken. De privacy van deze derden moet worden gewaarborgd. Tenzij deze personen zelf onderdeel zijn van de onderzoeksvraag, mogen hun persoonsgegevens niet zomaar "meeliften" in een gegevensverstrekking

Gegevenstype	Mag gedeeld worden?	Waarom niet?
Medische diagnose	Nee	Medisch geheim / Bijzondere persoonsgegevens.
Hoogte schuld/inkomen	Nee	Niet noodzakelijk voor adresbepaling (Doelbinding).
Psychisch welzijn	Nee	Disproportionele inbreuk op persoonlijke levenssfeer.
Feitelijk verblijf	Ja	Noodzakelijk voor de Wet BRP (Terugmeldplicht).
Samenstelling huishouden	Ja (beperkt)	Alleen de <i>feitelijke constatering</i> wie er woont, geen dossiers.

3. Structureel of incidenteel

Bij het beoordelen of het delen op structurele of incidentele basis gebeurt dient met name gekeken te worden naar of er sprake is van enig terugkerend karakter van de handeling. Het bestaan van organisatorische structuren om dit te faciliteren is hier vaak een sterke aanwijzing voor. Enig grijs gebied kan hier ontstaan wanneer het incidenteel delen te frequent gaat plaatsvinden waardoor het structureel van karakter dreigt te worden.

4. Reeds ontvangen gegevens

Het is belangrijk op helder te houden dat de eventueel verstrekte gegevens geen eigen leven gaan leiden binnen de ontvangende afdeling zonder dat hiervoor wederom apart getoetst wordt op rechtmatigheid van verdere verwerking. Met name vormen van integraal en domein overstijgend werken lopen hierbij risico. Gegevens zijn niet vogelvrij na gedeeld te zijn. Dit zie je het duidelijkste terug in de geheimhoudingsplichten van de WMO en de Jeugdwet die iedere ontvanger op zijn of haar beurt weer besmetten met die plichten.

5. De aard van het verzoek

Met name wanneer men wordt verzocht om gegevens te delen dient men goed op te letten of dit een vrij verzoek is, een vordering, of een wettelijke plicht. Dit dicteert hoe het verzoek behandeld dient te worden en welke elementen getoetst moeten worden.

6. Gegevensverstrekking door derden

In het kader van een adresonderzoek kan het nodig zijn navraag te doen bij partijen die over informatie beschikken die voor de besluitvorming van belang kan zijn. Denk hierbij aan een water-of electriciteitsleverancier, woningbouwcorporaties en ander verhuurders, het COA, scholen etc.

Deze navraag kan met een vriendelijk verzoek worden gedaan maar veel vaker is het nodig om aan te geven dat men toezichthouder BRP is en dat op grond van artikel 5.16 en 5.17 AWB inlichtingen en stukken worden gevorderd.

Concept vordering:

Onderwerp: Vordering inlichtingen op grond van art. 5:16 Awb t.b.v. adresonderzoek

Kenmerk: [Dossiernummer / Onderzoeksnummer]

Geachte heer/mevrouw,

De gemeente [Naam gemeente] voert momenteel een onderzoek uit naar de juistheid van de registratie in de Basisregistratie Personen (BRP) van de volgende persoon:

- Naam: [Naam betrokkene]
- Geboortedatum: [Geboortedatum]
- Adres: [Adres waar betrokkene staat ingeschreven]

Ondergetekende is door het college van burgemeester en wethouders aangewezen als toezichthouder als bedoeld in artikel 4.2 van de Wet BRP. In die hoedanigheid ben ik op basis van artikel 5:16 van de Algemene wet bestuursrecht (Awb) bevoegd om inlichtingen te vorderen die redelijkerwijs nodig zijn voor de uitvoering van mijn taak.

Op grond van artikel 5:20 van de Awb is eenieder verplicht om aan een dergelijke vordering alle medewerking te verlenen die redelijkerwijs kan worden gevorderd.

De vordering In het kader van bovenvermeld onderzoek vorder ik van u de volgende informatie met betrekking tot het adres [Adres]:

1. [Optie verhuurder: Een kopie van de huidige huurovereenkomst en de namen van de feitelijke bewoners die bij u bekend zijn.]
2. [Optie nutsbedrijf: De verbruiksgegevens van (water/elektra) over de periode van [Datum] tot [Datum].]
3. [Optie overig: Informatie over de feitelijke verblijfplaats of contactgegevens van bovengenoemde persoon.]

Ik verzoek u deze gegevens uiterlijk binnen 10 werkdagen na dagtekening van deze brief schriftelijk (per post of beveiligde e-mail) aan mij te doen toekomen.

De gevraagde gegevens worden uitsluitend gebruikt voor het vaststellen van de juiste woon- of verblijfplaats van betrokkene in de BRP en worden verwerkt conform de bepalingen uit de Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) en de Regelgeving rondom de Basis Registratie Personen.

Mocht u vragen hebben naar aanleiding van deze vordering, dan kunt u contact met mij opnemen via [Telefoonnummer] of [E-mailadres].

Met vriendelijke groet,

[Naam toezichthouder] Toezichthouder BRP Gemeente [Naam gemeente]

Do's en don'ts

1. Mag je als afdeling Burgerzaken informatie opvragen bij andere afdelingen bij adresonderzoek?

Ja, dat mag, mits aan bepaalde voorwaarden is voldaan, want als houder van de BRP is Burgerzaken verantwoordelijk voor de juistheid van de inschrijving, en een adresonderzoek voer je met het oog op een correcte basisregistratie.

Wettelijk kader:

- Wet basisregistratie personen (Wet BRP), artikelen 2.38 en 4.2: De ambtenaar van de burgerlijke stand is verplicht een juist adres in de BRP te registreren en mag onderzoek doen.
- AVG (Algemene verordening gegevensbescherming): Het uitwisselen van persoonsgegevens binnen de organisatie is toegestaan als er een duidelijke grondslag en doelbinding is.

Mogelijke grondslagen:

- Wettelijke verplichting (art. 6 lid 1 sub c AVG): Je moet de BRP actueel houden.
- Taak van algemeen belang (art. 6 lid 1 sub e AVG): Adresonderzoek is een wettelijke taak.

Praktijk:

Stelregel: Je mag binnen de gemeente informatie uitwisselen als:

- Het noodzakelijk is voor het uitvoeren van de wettelijke taak van Burgerzaken (in casu: adresonderzoek).
- Je niet méér data verwerkt dan nodig ("dataminimalisatie").
- Je niet zomaar alle gegevens opvraagt, maar specifiek benoemt welke informatie je nodig hebt.

2. Welke gegevens mag je wel ontvangen?

Wel toegestaan:

- Gegevens die direct relevant zijn voor het vaststellen van het adres:
  - o Bekend adres bij Sociale Zaken (handhavingsadres, uitkeringsadres e.d.)
  - o Verklaringen/waarnemingen van medewerkers m.b.t. woonsituatie
  - o Contactmomenten waaruit blijkt waar iemand woont/slaapt
  - o Bewijsstukken die Sociale Zaken ontvangt inzake woonadres

Niet toegestaan:

- Medische gegevens, tenzij strikt noodzakelijk (en zelfs dan: hoge drempel, bijna altijd verboden zonder expliciete toestemming of wettelijke bepaling)
- Financiële of inkomensgegevens die niet relevant zijn voor het vaststellen van het adres
- Gegevens over uitkeringsduur, problematiek, gezinsachtergrond, etc.
- Gegevens die niets zeggen over het adres/woonadres

3. Toelichting vanuit de AVG

- Doelbinding: Alleen de informatie die nodig is voor het uitvoeren van het adresonderzoek.

- Dataminimalisatie: Niet méér gegevens dan nodig.
- Integriteit en vertrouwelijkheid: Gegevens mogen alleen gebruikt worden voor het doel van adresonderzoek en moeten vertrouwelijk blijven.

4. Praktische aanpak

- Burgerzaken doet een gerichte vraag aan Sociale Zaken: “Hebben jullie informatie waaruit blijkt dat betrokkene op adres X woont of verblijf houdt?”
- Sociale Zaken kijkt in hun bestanden en deelt relevante informatie over het bekende adres, zoals postadres, feitelijk verblijfsadres, of verklaringen van huisbezoeken.
- Géén breed dossier, alleen informatie die van belang is voor het adres.
- Registratie van welke informatie is gedeeld (transparantie/accountability).

5. Let op

- Sociale Zaken mag/moet soms niet alles delen, bijvoorbeeld bij vertrouwelijke medische gegevens of derden.
- Maak afspraken vast in een intern protocol/verwerkingsregister over wie wat mag delen binnen de gemeente.

Samenvatting in het kort

- Ja, als afdeling Burgerzaken mag je relevante adresinformatie opvragen bij andere afdelingen i.h.k.v. adresonderzoek.
- Alleen gegevens die nodig zijn voor het vaststellen van het woonadres mogen gedeeld worden.
- Niet medische, inkomens- of andere niet-relevante privacygevoelige informatie.
- Handel altijd volgens het beginsel van doelbinding en dataminimalisatie uit de AVG.
- Leg afspraken vast, bij voorkeur in een protocol.